

## ELŐSZÓ.

A magyarhoni földtani társulat kiadott nyomtatványai eddig ezek :

1. Első Jelentés a magyarhoni Földtani Társulatról, szerkeszté Kováts Gyula, Pesten 1852. Ebben előadatik a társulat keletkezésének története, a társulat addigi működése, a kirándulások, gyűjtések és előadásokat illetőleg; az alapszabályok, a tisztviselők és tagok, végre kilátásba tétetik, hogy még azon év folytán sajtó alá kerülend egy második jelentés, mely a szakgyűléseken tartott tudományos értekezéseket legalább kivonatképen tartalmazandja.

2. A második : A Magyarhoni Földtani Társulat Munkálatai, szerkeszté Kováts Gyula. Pest 1856. Ebben Kováts Gyula nagy becsü értekezése foglaltatik, az erdőbényei ásatag virányról 7 kőtáblával; valamint Pettkó János jelentése: Magyarország March folyóval határos részéről, melyet a Társulat megbízásából és költségén 1852 ősszel vitt véghez. Ezen, az első után négy év múlva kiadott második nyomtatványban is kilátásba volt helyezve, hogy a többi értekezések s útaztatási jelentések közzé fognak tétetni; de Kováts Gyula, mint a hogy a fönnebbi második munkának bevezetésében mondja: a Muzeum „természetiek osztályának“ rendezésével annyira el volt foglalva, én pedig hozzá tehetem, hogy gyakori betegsége is annyira szét zilálta működését, hogy a kellő erőt és időt oda összpontosítani, hogy szavát a munkálatok folytatásának kiadásával beválthassa, lehetetlen volt. Állapota súlyosabb lett, s végre annyira jutott, hogy az ügyek vezetésével nem lehetett többé terhelni, s ennek következtében az iratok a

választmány által nekem adattak át azon meghagyással, hogy a kész értekezéseket rendezzem, s kiadjam. A Földtani Társulat alapja a magyar természetvizsgálók és orvosoknak 1847. Sopronban tartott nagygyűlésén vetttven meg, ha már 1856-ban a német természetvizsgálók és orvosok Bécsben tartott összejövele előidézte a főnebb említett második munkának megjelenését, mentől inkább köteleessége a társulatnak arról gondoskodni, hogy az idén Pesten tartandó s a soproni után a legelső gyűlésen, hol a soproninak határozatai között fel fog merülni a földtani társulat alakítása is, valamivel fellépjen s sáfarkodásáról őszintén számot adjon. Leginkább ezen körülménynek tulajdonítandó, hogy a Munkálatok folytatása megjelent, melyet második kötetnek címezni tanácsosnak tartottam, s ennél fogva az első kötet az első füzetrel befejezettnek tekintendő.

A kéziratok között sajnos, hogy nem volt meg minden, mi a szakgyűlések tárgyát képezte. Több szerző, ki a munka megjelenését ez úton nem bírta bevárni, más közlőnyt keresett; máskor s nevezetesen Kováts Gyula munkáinál gyakori az eset, hogy nem kidolgozva adattak be, egyes jegyzetekből állanak, melyeken a szerző könnyen eligazodik, de idegen nem boldogulhat, pedig ez által sok útjában gyűjtőészleletek nagy száma ezen kötetre nézve veszendőbe megy. Szerencsére útazása közben mindenütt tárgyakat is szerzett, s munkásságának ezen bizonyága a Múzeum gyűjteményeiben meg van, melyek szaporítása a Földtani Társulat eszközlése mellett alapszabályaink határozatán nyugszik.

A társulat működése nem volt olyan, melylyel az évről évre kevesebbedő tagok meg lettek volna elégedve. Ez ellen védelmet írni kár volna, hanem igazat adva a közvéleménynek, azon meggyőződésemet fejezem itt ki, hogy egy Földtani Társulat honunkban a szükségek közé tartozik, azon kell tehát lennünk, hogy fennálljon; az eddigi alakjában azonban biztosságot jobb jövőre nem ad, ennél fogva alapjában újra kell azt szervezni, s csak is új kiadásában fejlődhetik oda, hogy fennállásának szükséges voltát érezhetővé

tehesse egyesek s a tudomány irányában. A geologia mint észleleti tudomány, mint alapja s istápjja sok iparágnak, a talajbeli viszonyoknak sat. oly terebélyes fát képez, hogy az csupán egy összesítő tudományintézet — minő például az Akademia — ápolása mellett nem fejlődhetik eléggé; a nyomozás részletei oly eszközöket, az észlelők oly nagy számát, oly sok helyre kirendelt előőrsoket igényelnek, hogy egy központi testület, melytől a működés szálai a honi terület legvégső szurdokáig nyúlnak, feltétlenül kelletik. Ez adja az irányt, melyben észleljenek, s viszont ide folynak be az észleletek, hogy azok itt rendszeresitessenek, s felhasználtassanak közvetlenül Magyarország geológiájához, de mellette az összes geologiai tudomány előmozdításához is.

Kelt, Pesten Sz.-István Király napján 1863.

Szabó József,  
titkár.